

Foto: Jón Bjarni Hjartarson

”JEG HAR FÅET FØLELSEN AF, AT JEG GODT MÅ VÆRE HER”

Teatret C:NTACT formidler fortællinger fra unge, der ikke oplever at passe ind i det klassiske uddannelsessystem. I mødet med hinanden, teatret og publikum genfinder de unge troen på sig selv og deres egne evner.

AF TRINE BECKETT

Publikum klapper og de otte unge på scenen løber frem med hinanden i hænderne og bukker en ekstra gang. De har netop spillet forestillingen GI MIG LI' EN PAUSE, der er baseret på deres egne personlige historier. Historier om ikke at passe ind i systemet, at møde vejledere, der bare synes, man skal videre i gymnasiet, selv om man har forklaret, at det slet ikke er den vej, man drømmer om at gå, om at ville arbejde med noget kunstnerisk og få at vide, at man kan blive bygningsmaler, om at føle sig som ”en trekant, der skal passe ind i en firkant,” som en af de unge har formuleret det i sin monolog. Nu sætter han sig frem på scenekanten sammen med sine medspillere, parat til at svare på publikums spørgsmål.

Vi er til premiere på Edisonscenen på Betty Nansen på Frederiksberg, hvor teatret C:NTACT har gjort det til sit vare-

mærke at få os til at lytte til stemmer, der ellers ikke bliver hørt. For at bidrage til, at vi får større forståelse for hinanden. I de seneste år har teatret især fokuseret på unge, og med støtte fra Egmont Fonden har C:NTACT i denne og de næste to sæsoner sat fokus på unge, der dropper ud af ungdomsuddannelse. Dem, der er en del af den store gruppe på i øjeblikket 43.000, der lander mellem uddannelser og job. Dem, der står udenfor.

”Vi vil gerne gøre samfundet opmærksom på, hvad de siger. Så de føler sig hørt og repræsenteret i debatten og fordi man som tilskuer og samfund kan lære noget af at lytte til, hvad de har på hjerte,” fortæller projektleder Helena Aviaja Eley.

Personlige fortællinger på scenen

De unge på scenen er rekrutteret fra FGU (forberedende grunduddannelse) Brøndby. FGU er netop målrettet

FAKTA OM GI MIG LI' EN PAUSE:

C:NTACT vil skabe ligeværd mellem mennesker ved at sætte fokus på samfundsproblemer gennem kultur og historieformidling. Forestillingen GI MIG LI EN PAUSE giver stemme til unge, der er droppet ud af deres uddannelse. Forestillingen er på turné frem til 30. november og kan bookes ved at skrive til leonora@contact.dk. Næste forestilling har premiere på Edison den 6. december 2023. På C:NTACT's hjemmeside ligger undervisningsmateriale, udviklet sammen med de unge, til brug i grundskolen eller på ungdomsuddannelser.

C:NTACT's metode bliver brugt også lokalt på danske skoler, der samarbejder med teatret, og i resten af verden, hvor teatret samarbejder med lokale aktører.

C:NTACT er finansieret af støtte fra den danske stat og private fonde. GI MIG LI EN PAUSE er støttet af Egmont Fonden.

Læs mere på www.contact.dk

unge under 25 år, der ikke har gennemført eller er i gang med en ungdomsuddannelse og som heller ikke er i beskæftigelse. Op til forestillingen har et ungeråd, der består af unge fra teatrets forrige forestilling, været med til at komme med input til temaet. Men det er de otte unges personlige fortællinger, som publikum kan opleve først blive formidlet kunstnerisk fra scenen i monologer, dans, tegning og musik - og siden spørge ind til. Cody på 19 fortæller om at have gode karakterer, men føle sig udsat socialt og derfor droppe ud af EUX. Ishana på 18 fortæller om, hvordan det er at vokse op i to kulturer, der ikke forstår hinanden. I et samfund, hvor man

på den ene side får at vide, at man kan hvad man vil og en familie, der på den anden side lægger stor vægt på religiøse dyder og en prestigefyldt uddannelse. Rasmus på 19 fortæller om, hvordan han på grund af sin autismediagnose i skolen følte sig som en fejl og som om, at der var noget forkert ved ham.

Jeg skammer mig ikke længere over min historie

De unge på C:NTACT siger det højt, de har været vant til at gå og skamme sig over. Og det giver dem mulighed for at redefinere sig selv og deres ståsted i relation til andre. De oplever at få selv-værd og mod på livet, så uddannelse og job bliver set som muligheder fremfor

udfordringer for dem. Selv sætter de ord på det til et møde i ungerådet nogle måneder efter den første forestilling.

"Jeg skammer mig ikke længere over min historie. Jeg accepterer den. Jeg har lært at give mit budskab videre til andre," fortæller Ishana.

Marlin på 18 oplever, at hun er blevet mere rolig og har fået et fagligt socialt overskud.

"Jeg er mere i min krop nu, jeg læser bedre end før og er blevet bedre til at samarbejde med folk," fortæller hun. Cody oplever, at han har fået styrket sin evne til konflikthåndtering og at indgå i sociale relationer:

"Før følte jeg altid, at folk bare sagde ting for at provokere. Jeg er ikke bange for andre mennesker mere og er mere social, end jeg har været hele mit liv."

Voksne, der lytter og et trygt fællesskab

Men hvad er det, de unge møder på C:NTACT, som de ikke får i det traditionelle uddannelsessystem? De unge nævner selv et trygt fællesskab, voksne, der lytter og tager dem alvorligt som mennesker, og at de får lov til at udleve en kreativitet, som der ikke er meget plads til i folkeskolen. Som Cody formulerer det:

"Folk her har fra starten sagt: sig, hvad du mener. Når man har delt noget personligt, er der ikke en masse facader. Så skal man være mindre på vagt - rummet er afslappet. Fællesskabet er vigtigt for læring. Det er svært at koncentrere sig, hvis man ikke føler sig accepteret. Man burde kunne integrere C:NTACTs koncept ind i folkeskolen. Mere fællesskab og mulighed for at prøve sin passion af for andet end matematik og dansk."

Alex på 22, der er kommet med input til forestillingen via ungerådet, peger på, at der på teatret er plads til at være den man er – uanset køn og seksualitet og kulturel baggrund.

"C:NTACT er fantastisk til at starte en dialog, en demokratisk debat, så man forstår sine medfortællere og det, de kommer fra. Man mødes med folk, der umiddelbart intet har til fælles med en, men så ender man med at blive bedste

venner. Man respekterer hinanden på et andet plan."

Ikke et terapiforløb

C:NTACTs tilgang til de unge er både socialpædagogisk og kunstnerisk. Grundlæggende handler det om at skabe et forpligtende fællesskab, som alle er inkluderet i og kan bidrage til, fortæller Hormoz Pakari, der er projektleder med særligt ansvar for de unge, der har deltaget i GI MIG LI' EN PAUSE.

"Den form for inklusion, som vi er fortalere for, handler om at spørge "hvem er du?" og give os tid til at lytte til den enkelte person, så vedkommende kan komme i spil med sine styrker i et forpligtende fællesskab. Det forpligtende fællesskab er vigtigt, fordi det betyder, at vi også stiller krav til de medvirkende og fordi det er grundstenen i forståelsen af demokratisk deltagelse."

Det kunstneriske element kommer blandt andet i spil i forhold til, at de unge ikke rekrutteres til et terapiforløb, men til at bidrage til et kunstnerisk produkt, forklarer Helena Aviaja Eley.

"De unge medvirkende er her som mennesker, der skal byde ind med noget til et fælles produkt. Der er ingen klientgørelse. Der skal ikke lægges en handlingsplan. Det er en anden tilgang, end mange af de unge, der er meget sårbare, er vant til, når de møder en form for system."

Mødet med flere offentligheder

En del af teatrets metode er at eksponere de unge for forskellige "offentligheder". Først fortæller de unge deres historier til en instruktør, der hjælper med at dramatisere og skære til, så den fungerer dramaturgisk på scenen. Så fortæller de historien til hinanden og C:NTACT's ansatte, siden for publikum på Edison teatret og efterfølgende tager de på turné rundt i landet. Efter hver forestilling kan tilskuerne spørge ind til fortællingerne.

"De unge åbner deres hjerner og spejler sig først i hinanden, siden i mødet med publikum. I mødet med publikum sker der virkelig en forskel. De oplever, at det, de ellers skammede sig over, det

de gemte inden i, kan få en værdi for andre mennesker. De bliver forbilleder," fortæller Helena Aviaja Eley.

Ingen rigtige eller forkerte svar

Et andet væsentligt element i den kunstneriske tilgang er, at det ikke er muligt at gøre noget forkert.

"I kunst er der ingen rigtige eller forkerte svar. Kun personligt udtryk. Der er ikke en O-fejlskultur, som man kan finde i andre systemer," siger Helena Aviaja Eley.

De unge dramatiserer deres historier i samarbejde med professionelle inden for musik, drama eller dans. De professionelle teaterfolk er med til at få de unge medvirkende til at føle, at de bliver taget seriøst. Endelig er der en høj etisk bevidsthed i rekrutteringen af de medvirkende.

"Det er vigtigt, at de er klar til at fortælle deres historie. At de kan se tilbage på det, der er sket, så de ikke fremstår som ofre," forklarer Helena Aviaja Eley, der screener alle unge, inden de mødes på teatret første gang.

Inkluder ved at tilpasse rammerne

Hormoz Pakari pointerer, at de mange forestillinger og de gentagende møder

med publikum til Q&A-sessionerne betyder, at de unge tager ejerskab over deres situation.

"De får reflekteret over og perspektiveret deres liv, så de fremadrettet er mere opmærksomme på, hvilke rammer, der passer til dem. Samtidig kommer de til at præge til debatten i stedet for at stå udenfor og lytte til den. På den måde kan de bidrage til, at andre unge kan spejle sig i deres personlige fortællinger og måske også få lettere ved at passe ind," siger Hormoz Pakari, der mener, at teatrets tilgang til inklusion ikke er forbeholdt kunstneriske institutioner, men også kan anvendes i andre undervisningssituationer.

"I stedet for at fokusere på de unges modstand mod de eksisterende rammer, må man forsøge at tilpasse rammerne, så det bliver muligt for den enkelte at byde ind med sine styrker."

At tilgangen virker, er ungerådet enige om. Fie på 29 får det sidste ord:

"Jeg har opnået følelsen af at kunne ting. Følelsen af, at jeg godt må være her. Jeg oplevede, at jeg pludselig var blevet klog, efter at have troet, jeg var uintelligent. Men det var miljøændringen, der gjorde det." •

6 ANBEFALINGER FRA C:NTACT'S UNGERÅD

De unge har med udgangspunkt i forløbet på C:NTACT samlet en række råd til lærere, vejledere og uddannelsessystemet generelt, så unge i højere grad kan føle sig set og hørt.

TIL VEJLEDERE OG LÆRERE

1. Tag personen alvorligt og tro på det, de siger.

Mange vejledere tager os ikke alvorligt. Hvis en ung siger, at vedkommende føler sig muppet, så tro på det. Hvis en ung drømmer om at arbejde med musik, så fortæl, hvad der er af muligheder. Når man kommer som ung med uddannelsesønsker er det sjældent en pludselig indskydelse. Informer om, at der er mange veje at gå. Også selv om det virker urealistisk og dumt. Vi skal ikke alle sammen bare videre i gymnasiet.

2. Vær åben for at skabe en relation. Mange elever kan føle sig mere trygge, hvis vejledere og lærere gør et forsøg på at lære eleverne at kende. Se ikke bare dine elever som elever, men som de personer, de er.

3. Fokuser på at skabe god trivsel, dyrke gode fællesskaber og inklusion.

Lærere skal fokusere på at skabe et godt miljø i klasselokalet. Sætte folk i situationer, hvor de kan blive venner. Et fællesskab er vigtigt for læring. Det er svært at koncentrere sig, hvis man ikke føler sig accepteret. Mangel på inklusion og viden skaber utryghed.

TIL POLITIKERNE

4. Flere praktiske fag i skolen og på ungdomsuddannelserne. Der er mange kreative og praktiske uddannelser, som du ikke finder ud af, at du godt kan lide, fordi der er så stort et pres på det akademiske på mange skoler. Det er problematisk for unge. En af os er uddannet skrædder – det var først på FGU, efter at have droppet ud af gymnasiet, at vedkommende fandt ud af, at det var en uddannelse, der kunne lade sig gøre.

5. Flere dannelsesfag og livsmestring. Mange får ikke ordentlig opdragelse. Der er brug for at lære om at betale skat, hvordan man opfører sig på nettet, uden for hjemmet og skolen, kommunikation med andre mennesker, hvordan man søger information, køn og seksualundervisning.

6. Obligatorisk efteruddannelse til fagfolk. Man kan mærke, når man har en lærer, der ikke har lyst til at være der. Lærerne skal på kurser, så de kan tilrettelægge mere varierede og kreative undervisningsformer og involvere eleverne. Ingen lærere skal stå og sige det samme i tyve år.

7. Mulighed for fleksibilitet. Folk kan have forskellige udfordringer og det er forskelligt, hvordan vi bedst lærer. Nogle kan have sygdom eller diagnoser. Nogle har brug for længere tid. Det gælder både på ungdomsuddannelser og i folkeskolen. Man må ikke skære alle over en kam. Du risikerer at tabe folk og få dem til at føle sig dumme.

